למימרא דלא הוה ביה מעשה מיתיבי קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שנשאל עליו נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני אמאי אי בעי על האי ניתשיל ברישא ואי בעי על האי ניתשיל ברישא מי (א) יודע הי ראשון והי שני מיתיבי קונם שאיני נהנה והריני נזיר לכשאשאל עליו נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואמאי אי בעי על נדרו ניתשיל ברישא ואי בעי על נזרו ניתשיל ברישא תיובתא: **מתני'** [א]בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה [א]האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה [ב]השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה [ה] [ג]ונטולה אני מן היהודים יפר (ב) לחלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים: **גמ'** איבעיא להו אמרה לבעלה טמאה אני מהו שתאכל בתרומה °רב ששת אמר [ד]אוכלת שלא תוציא לעז על בניה רבא אמר [ה]אינה אוכלת אפשר דאכלה חולין אמר רבא ומודה רב ששת שאם [ד]נתארמלה שאינה אוכלת מידי הוא טעמא אלא משום (ג) תוציא לעז על בניה נתארמלה ונתגרשה אמרי השתא דאיתניסא אמר רב פפא [ח]בדיק לן רבא אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה או אין לה כתובה כיון דאונס לגבי כהן כרצון לגבי ישראל דמי אין לה כתובה או דילמא מצי אמרה ליה אנא הא חזינא

וגברא

רש"י

למימרא דלא הוה מעשה. כלומר דלא הוה לריך למיעבד האי דעבד רב אחא בר רב הונא (ד) מההוא גברא דאתייה לקמיה דרבא: **מי קא ידעה הי הראשון**. דילמא האי דקאמר דנשאל על הראשון על ההוא דלא חל הנדר אף נשאל עליו קאמר: [**נשאל על נדרו וכו'**]. ואי אמרת דנשאל לחכם לדברי הכל אע"ג דלא חל הנדר הא מני דלא כרבי נתן ודלא כחכמים: **מתני' יוצאות**. בעל כרחו של בעל: **טמאה אני לך**. בא עלי אדם אחד וטימאני לך ובאונס קאמר באשת כהן דבאונס נמי אסורה לו ולהכי נוטלת כתובתה דלא פשעה דאי באשת ישראל אינה יוצאה דאנוסה מותרת לו כדנפקא לן (כתובות דף נא:) מוהיא לא נתפשה דאי ברצון קמיירי אפי' לישראל אסורה ואין לה כתובה דהא פשעה ובגמרא מפרש לה הכי: **השמים ביני לבינך**. שאינו מודיע לדבר זה אינו גלוי לבריות אלא לשמים: **יעשו דרך בקשה**. יבקשו הימנו שיפטרנה בגט כראוי ואין מכריחין אותו: **גמ' מהו שתאכל בתרומה**. כיון דלא מפקינא לה מיניה כל כמה דלא אתו סהדי דאמרי נאנסה (ה): **דאפשר דאכלה חולין**. דהואיל דאפשר בתקנתא לא ספינא לה תרומה: **שלא תוציא לעז על בניה**. דאי אמרת לא תאכל בתרומה אתו למימר דבניה פסולין מן הכהונה דהרי בני אנוסה נינהו שהרי נפסלה מן התרומה מחמת אונס: **ומודה רב ששת דאי נתארמלה או נתגרשה**. דהשתא ליכא לעז דמימר אמרי השתא לאחר גירושין הוא דאיתניסא: **אשת כהן שנאנסה. בעדים**. (ז)וכו' מתני' לא מיתוקמא אלא באשת כהן שנאנסה ובין למשנה ראשונה ובין למשנה אחרונה יש לה כתובה:

גרשתני

ר"ן

וכדכתיבנא עלה דההיא בס"ד. ולענין שאלה קיימא לן כרב פפי דאמר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר והכי פסקי רבוואתא זכרונם לברכה כוותיה לחומרא. ואיכא מ"ד דאפי' הכי האומר קונם עלי דבר פלוני לאחר שלשים יום חל הנדר מיקרי וחכם מתיר דלא פליגי ר' נתן ורבנן אלא בתולה נדרו בדבר שאפשר שלא יחול הנדר לעולם אבל תולה נדרו בימים כיון שסוף איסורו לחול אע"פ שלא חל עדיין חכם מתיר ואיכא מ"ד דאפילו בכה"ג כיון שמכל מקום עדיין אינו נאסר אין חכם מתיר וסברא קמא עדיפא לי טפי: **מתני' בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה**. מוקמינן לה בגמרא(ח) באשת כהן דאי באשת ישראל אי ברצון מי אית לה כתובה ואי באונס אמאי יוצאה דהא לא מתסרא על בעלה אלא לאו באשת כהן באונס דנהי דאסירא ליה אית לה כתובה דמצית למימר ליה אנא הא קאימנא וגברא הוא דנסתחפה שדהו שקדושת כהונתו גרמה לו שתהא אסורה לו דהא אונס בישראל משרא שרי הילכך מזלו גרם ומשום הכי יש לה כתובה: **השמים ביני לבינך**. מוכח בגמ' [צא.] דהכי קאמרה ליה שאין שכבת זרעו יורה כחץ בשעת תשמיש °ואינו ראוי להוליד ומתוקמא בבאה מחמת טענה דאמרה בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה הא לאו הכי אין בדבריה כלום דאמרי' לה זילי לא מפקדת כדאמרי' בפ' אע"פ (כתובות סד. יבמות סה:). ואע"ג דאמרינן בהגדה (ט)שאמרה לו שרה אמנו לאברהם השמים ביני וביניך שנאמר ישפוט השם ביני וביניך(י) דלאו היינו שהוא מרוחק ממנה לגמרי כגון שרה שהיתה טוענת על אברהם שריחקה מחמת הגר ובירושלמי [פי"א ה"ב] נמי הכי משמע דאמרינן כמה דשמים רחיקתא מן ארעא כך היא אתתא רחיקתא מבעלה אפשר דלשון השמים ביני לבינך כולל הכל אבל הכא מוכח בגמ' שפירושו שאינו יורה כחץ וכי קאמרה ליה השמים ביני לבינך הכי קאמרה אלהים על ביני וביניך דקושטא קאמינא שדבר זה אין יודע בו אלא השם: **נטולה אני מן היהודים**. שאסרה על עצמה הנאת תשמיש כל היהודים וכיון דמוכחא מילתא דתשמיש קשה לה וכאנוסה דמיא ומשום הכי כופין אותו להוציא וליתן כתובה: **חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלה על בעלה**. דשמא תלך למקום שאין מכירין בה ובנדרה ותנשא: **תביא ראיה לדבריה**. שנאנסה ובלאו הכי לא מתסרא אבעלה: **יעשו דרך בקשה**. מפורש בירושלמי [שם] יעשה סעודה ויפייס ועלה טובה קמ"ל: **ואיכא למידק אמתני' כיון** דמדינא דאמרה טמאה אני לך מיתסרא אבעלה כמשנה ראשונה משום שלא תהא נותנת עיניה באחר היאך התירוה וכי איסור שבה להיכן הלך (כ)יש מי שתירץ דאע"ג דמדינא אסירא שרו לה רבנן ומבטלי מילתא דאורייתא משום מגדר מילתא בקום עשה דגדר גדול גדרו בה שלא תתן עיניה באחר להפקיע עצמה מיד בעלה והרשות בידם לעשות כן כדאמרי' ביבמות (דף צ:) מגדר מילתא שאני. והקשו על זה שאין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה אי נמי בקום עשה ולהוראת שעה בלבד כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי (גיטין לג. וש"נ) דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מיניה ה"נ הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתין או ממזור אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזולה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינא: **גמ' מהו שתאכל בתרומה**. דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: **שלא להוציא לעז על בניה**. דכיון דחזו דאסרינן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוליאין לעז על בניה: **אפשר דאכלה חולין**. דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: **השתא הוא דאתניסא**. אחר שנתארמלה אתניסא ונבעלה לפסול לה ופסולה מן התרומה:

גברא

תוספות

מיתיבי קונם כו' כל הני דאייתי לעיל משום קיעא מייתי הכא לתיובתא ודמי להו כלדחוי לעיל וסוף דבר איתותב רב פפי כדמסיק ונראה דהלכה כרב פפי דאמר דבנדר ד"ה אין חכם מתיר עד שיחול הנדר אבל בהפרה נראה דמפר כרבנן דרבי נתן אע"פ שלא חל וכן משמע אם ארחץ אם לא ארחץ דמפר מיד קודם שיחול: **בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך**. ובגמרא מוקי לה באשת כהן ובבאית אונס דאילו באשת ישראל לא מתוקם דאי באונס שריא ואי ברצון לית לה כתובה: **השמים ביני לבינך**. כלומר לשמים גלוי דברים שביני לבינך שאין השכבת זרע יורה כחץ דאינו ראוי להוליד בבאה מחמת הטענה כדאמר סוף פרק הבא על יבמתו דקאמרה בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה דאל"כ אמרינן לה זילי לא מפקדת וסבירא לן למשנה ראשונה דמהימנא: **ונטולה אני מן היהודים**. שאסרה הנאת תשמיש כל היהודים עליה אפילו מן בעלה וסבירא ליה למשנה ראשונה דבעל אינו יכול להפר ולכך יוצאה ונוטלת כיון דאסרה עצמה על הבעל א"כ היא נתנה אצבע בין שיניה ולמה יש לה כתובה רש"י פירש ביבמות דאין סהדי דלא היתה נודרת כך אלא א"כ תשמיש קשה לה והויא כמו אנוסה: **חזרו לומר** אינה נאמנת דחיישינן שמא נתנה עיניה באחר. וא"ת כשאמרה טמאה אני לך אמאי לא מהימנא הא שויתה נפשה חתיכה דאיסורא כדאמר בקידושין פרק האומר (דף סה.) קידשתני והוא אומר לא קידשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ותירץ הרב רבי אליעזר דלא מליא ווכה שהיא אסורה לינשא לכהן דודאי הוא מוזהר עליה אבל היא אינה מוזהרת עליו הילכך גם לדבריה אינה אסורה בו וקשה דקאמר פרק יש מותרות (דף פד:) כל היכא דאיהו מוזהר איהי מוזהרת ועוד דאמר בגמרא דאוכלת בתרומה שלא להוציא לעז על בניה ואמאי והא לגבי תרומה שויתה נפשה חתיכה דאיסורא ונראה לי דכיון דיש לחוש שמא נתנה עיניה באחר יש כח ביד חכמים לעקור דבריה מכל וכל כסברא גדולה כזאת ומיהו נראה דאף למשנה אחרונה אם אומרת אשה טמאה אני לך ואמר הבעל שמאמינה דאסורה לו דאיהו שויא לנפשיה חתיכה דאסורא ואפי' תמאר בה האשה ותאמר באונס היה ויש אומרים דמשמתינא ליה על שגרם שאיסור אשתו עליו ועובר על חרם תקנת רבינו גרשום: **יעשו דרך בקשה**. כלומר יבקשו ממנה שלא תאמר עוד כן משום דלא מהימנא עוד פר"ח ביבמות יבקשו רחמים מאת המקום שיהא להם בנים ולא מהימנא וא"ת והלא סוף פרק הבא על יבמתו (דף סה.) הוא אמר מינה והיא אומרת מיניה פירוש שאין הזרע יורה כחץ איהי מהימנא משום דאיהי קים לה ביורה כחץ ותירץ הרב רבי אליעזר דהתם קאי אנשאת לשלישי ולא היו לה בנים דאיירי בה לעיל וקאמר תצא בלא כתובה ועלה קאי רבי אמי דהיכא דאמרה מיניה דאומרת שהיא רוצה לעמוד תחתיו דאז ליכא חששא דשמא נתנה עיניה באחר מהימנא ומיהו קשה א"כ היכי משכחת לה ניסאת לשלישי תצא בלא כתובה לעולם תערים ותאמר שאינו יורה כחץ וי"ל כגון שיש לו בנים מאשה אחרת ומיירי שמתו דאם היו קיימין לא אמר שתצא והתם כי אמרה מיניה לאו כל כמינה וא"ת והא כל הני עובדי דמייתי פרק הבא על יבמתו מפיכה דיליה מה תיהוי עלה דההיא אתתא וכן ההיא דבעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה דקאמר כה"ג ודאי כפינן להוציא ויתן לה כתובה ואמאי ליחוש שמא נתנה עיניה באחר ואור"י דהתם איירי באדם עקור שיש קצת הוכחות כדבר שהיא אומרת אמת שאני וכן פירש' לשם: **יפר חלקו**. התשמיש הוי דברים שבינו לבינה הילכך מיפר לעצמו: **ותהא נטולה מן היהודים**. לכשתתגרש ותינשא לאחרים דלא מהניא הפרתו [אלא] לעצמו ואין לחוש היאך חל נדרה על תשמיש יהודים אחרים בעודה אשת איש והא אין איסור חל על איסור וי"ל דהוי איסור כולל מגו דאיתחל בתשמיש בעל שהוא היתר חל נמי על האחרים וכ"ע למ"ד לעיל (דף פב.) כוליה פירקין כר' יוסי דהא ר' יוסי לית ליה איסור כולל באשת איש ונעשים ממותו דאמר נידון בזיקה דאשונה הבא עליו (יבמות דף לג.) ה"ר שמואל מאוור"ה וי"ל: **אמרה לבעלה טמאה אני מהו שתאכל בתרומה**. למשנה אחרונה מיבעיא ליה דאמרה (אכלה בתרומה) דלא מהימנא לאסור לבעל ומיבעיא לענין תרומה אי מהימנא ליאסר בתרומה כדאמר ביבמות (דף נו.) דאפילו באונסי' אשת כהן אסורה לאכול בתרומה: **שלא להוציא לעז**. כיון שאינה אוכלת בתרומה ודאי מחמת זנות נפסלה: **אפשר דאוכלה חולין**. ולא ירגישו העולם שמחמת זנות נמנעת לאכול בתרומה: **שאם נתארמלה או נתגרשה**. ויש לה בנים מן הכהן וקיימא לן בפרק יש מותרות (דף פו:) דאוכלת בשביל בנה דכתיב ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו קרי ביה יאכילו אמרינן השתא היא דאיתניסא כלומר השתא נבעלה לפסול לה שנפסלה מן התרומה: **אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה או אין לה כתובה**. קשה להר"ם דבפרק [נערה שנתפתתה] (דף נא.) אמר חייב לפדותה אם נשבית אלמא אית לה תנאי כתובה ויש לחלק משום [דבשביה] ספק אבל אם נאנסה ודאי [אין] לה כתובה:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' יב וסי' קטו סעי' ו וסי' קעח סעי' ט בהג"ה:

סז ב מיי' [פי"ד שם הל' טו] ופט"ו שם הל' ט [טו] סמג שם טוש"ע אה"ע סי' עו סעי' ד [וסי' קנד סעי' ז]:

סח ג מיי' פי"ב מהל' נדרים הל"ג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סח:

סט ד מיי' פ"ח מהל' תרומות הלט"ו:

גליון הש"ס

גמ' רב ששת אומר אוכלת. עיין סוטה דף ו ע"א תד"ה האומרת: בהר"ן ד"ה השמים ביני לבינך וכו' ואינו ראוי להוליד. עיין נדה דף מג ע"א תד"ה כלוה להוריע:

מוסף רש"י

טמאה אני לך. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי, דאיסורא עליה וכתובתה לא מיפסדה (יבמות קיב.). **שמים ביני לבינך**. גלוי וידוע לפניו שאינך מזקק לי כדרך בני אדם ואין איש להוכיח בין שנינו (שם). **ונטולה אני מן היהודים**. נדרה היא שלא תיהנה ליהודים, ומדאסרה נפשה אכולי עלמא ש"מ תשמיש קשה לה ואנוסה היא, לפיכך נוטלת כתובתה (שם). **שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר**. ותלך למקום שאין מכירין בה ובנדרה ותנשא לו (שם). **תביא ראיה לדבריה**. ואם לאו לא כל כמינה לאוסרה נפשה עליה (שם). **יעשו דרך בקשה**. לבעול ולהתנהג בה מנהג יפה (שם). אי: יעשו שלום ביניהם (דאמיה בשמו). **יפר חלקו**. שתהא מותרת לו (לעיל פב.). **ותהא נטולה מן היהודים**. לכשתתגרש שתהא אסורה לעלמא (שם) לכשתתגרש אסורה לינשא, דהכי קאמרה ונטולה אני מן היהודים שלא אהנה מתשמישן (לעיל פד.). **בדיק לן רבא**. מנסה אותנו (עירובין וא.) אם נדע להשיב (חולין קלג.).

הדרן עלך ואלו נדרים

מסורת הש"ס

א) יבמות קיב., ב) [לעיל פח:], ג) [עיין תוספות סוטה ו. ד"ה האומרת], ד) [עי' פרש"י דגרס נתארמלה או נתגרשה וכ"ה בתוס' ד"ה שאם ועי' בר"ן דבסמוך ד"ה השתא], ה) [ערכין נה. וש"נ], ו) [לעיל פט:], ז) ל"ל כולה, ח) [לקמן צא.], ט) [עי' תוספתא סוטה פ"ה ה"ז], י) [ברכות יט.], כ) [ועי' תוס' יבמות כה. סוד"ה אמר רבי].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי קא ידע הי ראשון: (ב) שם במשנה יפר חלקו: (ג) שם משום שלא תוציא לעז: (ד) רש"י ד"ה למימרא וכו' בההוא גברא: (ה) ד"ה מהו שתאכל וכו' נאנסה הס"ד ואח"כ מ"ה שלא תוציא ואח"כ ד"ה דאפשר ואח"כ ד"ה ומודה רב ששת:

פירוש הרא"ש

פלוני ראשון אם החכם ראשון הנא אתא לאשמועינן דשתי התרות צריך וישאל על אחד מהן שירצה ויהיה ראשון ואחר כך ישאל על השני והיינו דמצי למידחי דרבי נתן היא כדמפני בסמוך: **נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו**. וע"כ דוקא קאמר על נדרו תחלה משום דאי אפשר לו לשאל על הנזירות עד שיחול: **מתני' האומרת טמאה אני לך**. באשת כהן מיירי דנאסרה לבעלה באונס ולא הפסידה כתובתה והאמינוה חכמים לאסור עצמה על בעלה וכיון דיוצאה בגט נוטלת כתובתה דמפסד כתובתה נלמוד לכשתגרש לאחר תטלי מה שכתוב ליכי: **נטולה אני מן היהודים**. שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ואע"ג דאמרינן בפרק המדיר (ד' עא.) היכא דנדרה איהי דיוצאה בלא כתובה דהיא נתנה אצבע בין שיניה רש"י פירש ביבמות (דף קיב.) כיון שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ודאי אנוסה היא כי קשה תשמיש לה וסברה משנה ראשונה דאפילו דברים שבינו לבינה לא הוי דאפשר שיגרשנה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones